

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/3/2020
Identifikačné číslo spisu:	2516010147
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:2516010147.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Szaba na neverejnom zasadnutí 23. januára 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. X., pre zločin zabíjania podľa § 147 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 16T/57/2016, o dovolaní obvineného L. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 13. októbra 2016, sp. zn. 5To/82/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. X. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Piešťany z 9. augusta 2016, sp. zn. 16T/57/2016, bol obvinený uznaný za vinného zo zločinu zabíjania podľa § 147 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, na skutkovom základe, že

dňa 23. decembra 2015 v čase asi o 18:30 hodine vo V. na ulici M. A. B. v spálni rodinného domu číslo XXX/XX, po predchádzajúcej slovnej hádke niekoľko desiatok krát udrel veľmi značnou intenzitou za pomoci plastovej trubice od vysávača o dĺžke 53 centimetrov, ktorú držal v ruke, svoju družku poškodenú M. Z. do oblasti viacerých častí tela, a to do oboch horných končatín, do ľavého prsníka, do pravej lopatkovej oblasti, do pravej driekovej, bedrovej a sedacej oblasti a do niektorých oblastí dolných končatín a následne po jej páde opakovane do ľavej i pravej dolnej končatiny, pričom počas útoku zasiahol aj ľavú stranu tváre a ľavú časť oka, čím jej spôsobil mnohopočetné tupé poranenia viacerých oblastí tela s rozsiahlym pomliaždením a zakrvácaním tukového tkaniva, ktoré zranenia viedli k rozvoju masívnej tukovej embólie pľúc III. stupňa a následnej smrti M. Z. dňa 24. decembra 2015 o 05:30 hodine.

Okresný súd obvinenému za spáchanie predmetného trestného činu uložil podľa § 147 ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov nepodmienečne. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. a)

Trestného zákona obvinenému uložil trest prepadnutia veci - 1 ks čierna plastová trubka od vysávača na jednom konci opatrená kolenom. Podľa § 60 ods. 6 Trestného zákona vlastníkom prepadnutej veci sa stáva Slovenská republika. Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku obvineného zaviazal nahradiť poškodenú F. V., nar. XX. T. XXXX, trvalé bydlisko B. XX, škodu vo výške 443,06 eura. Podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku poškodenú F.V., nar. XX. T. 1986, trvale bydlisko B. XX, so zvyškom svojho nároku odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Trnave uznesením z 13. októbra 2016, sp. zn. 5To/82/2016, odvolanie obvineného proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 9. augusta 2016, sp. zn. 16T/57/2016, podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajkyne JUDr. Aleny Kaplanovej dovolanie (doručené okresnému súdu 23. októbra 2019), z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku tvrdiac, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a napokon z dôvodu, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. V dovolaní namietal, že počas konania poukazoval na svoj zdravotný stav zapríčinený mozgovou príhodou, následkom ktorej je ochrnutý na ľavú polovicu tela, má výpadky pamäti, vedomia, koncentrácie, rozmyšľania. Súd, napriek tejto skutočnosti, nenariadil riadne vyšetrenie jeho zdravotného stavu a duševného stavu v súlade s § 148 ods. 1 Trestného poriadku, pretože duševný stav vždy vyšetrujú dvaja znalci v odbore psychiatria, dovolateľa však vyšetřil ambulantne len jeden znalec. V zmysle § 148 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku je na vyšetrenie duševného stavu obvineného potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie, pričom ak nepostačuje ambulantné vyšetrenie, má byť nariadené pozorovanie v Nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne. Vzhľadom na zdravotný stav dovolateľa, išlo o skutočnosti zvlášť zložitú, vyšetrenie na podklade celej zdravotnej dokumentácie by dokázalo, že v tom čase mal nádor na mozgu, ktorý mohol zásadným spôsobom ovplyvňovať jeho stav, pričetnosť a konanie. V roku 2017 podstúpil operáciu mozgu, v rámci ktorej mu v civilnom sektore na špecializovanom oddelení neurochirurgie v nemocnici na Kramároch v Bratislave odstránili nádor na mozgu. Dokumentácia, symptómy a možné vplyvy nádoru vyplývajú z prepúšťacej správy, ktorú so zdravotnou kartou navrhol vyžiadať do spisu. Ak okolnosti nasvedčujú tomu, že obvinený môže trpieť duševnou poruchou, ktorá v dobe činu mohla znižovať pričetnosť a na základe výsledkov dokazovania sú pochybnosti o plnej pričetnosti, treba vždy pribrať dvoch znalcov z odboru psychiatrie. MUDr. Gregorová podala znalecký posudok č. 5/2016 z 20. januára 2016, v ktorom skonštatovala, že trpí organickým poškodením mozgu, organickou poruchou osobnosti a správania, dosiahol patologické skóre 4 body, čo svedčí o kognitívnej poruche, skúmanie duševného stavu nepovažovala za potrebné, napriek existencii pokynu prokurátora na vyšetrenie duševného stavu. Spochybnil znalca v prípravnom konaní pribratého na skúmanie duševného stavu, pretože v tom istom konaní uviedol, že skúmanie duševného stavu nie je potrebné. Druhý posudok č. 36/2016 z 27. mája 2016, znalkyne MUDr. Gregorovej, je na 80% opísaním pôvodného znaleckého posudku. Z dôvodu poškodenia mozgu, mali byť zabezpečené odborné vyjadrenia aj iných odborníkov a vykonané pozorovania na vypracovanie spoľahlivých diagnostických záverov o jeho stave. Posúdenie závislosti od alkoholu a prípadné uloženie ochranného liečenia nemal znalec za potrebné, ako ani vyšetrenie duševného stavu v zmysle zákona, znalecký posudok tak dovolateľ považoval za nulitný dôkaz v zmysle § 89 ods. 2 Trestného poriadku. Napadnuté rozhodnutie považoval za nesprávne, neobjektívne, nezákonné, vydané v konaní, v ktorom došlo k porušeniu práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Rozhodnutie je založené na dôkazoch nevykonaných zákonným spôsobom, pretože po príkaze súdu malo dôjsť k vyšetreniu duševného stavu dvoma znalcami s nariadením pozorovania dvoma znalcami. V konaní preto neboli vykonané dôkazy tak, aby súdu umožnili spravodlivo rozhodnúť a neboli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného. Spochybnil právne posúdenie činu podľa § 147 Trestného zákona, pretože nemal úmysel spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví, ako aj kvalifikáciu skutku podľa § 147 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, poškodená totiž nemala postavenie chránenej osoby. Zosnulá M. Z. nebola družkou ani blízkou osobou, ktorú skutočnosť preukazuje absencia záznamov v evidencii Mestského úradu - Vrbové o vzťahu s poškodenou ako druha a družky. Poškodenú viackrát

vyhodil z domu z čoho možno vyvodiť, že k nej nič necítil, nemala u neho evidovaný trvalý ani prechodný pobyt, zasnúbený bol s inou ženou. Za nezákonnú považoval aj výmeru trestu odňatia slobody, ktorú považoval za prísnu a neprimeranú. Vzhľadom na jeho pomery, možnosti nápravy, minulosť a zdravotný stav, považoval uložený trest za likvidačný a doživotný. Opätovne poukázal na § 2 ods. 1, § 141, § 142 ods. 1 § 147 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom v čase spáchania činu s tým, že vzhľadom na zdravotný stav išlo o skutočnosti obzvlášť zložité. Dovolateľ ďalej upriamil pozornosť na § 2 ods. 10 Trestného poriadku s tým, že súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli. V prípade dovolateľa neboli vytvorené podmienky pre plné uplatnenie procesných práv, bolo porušené právo na obhajobu garantované v čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. V konaní bola porušená základná zásada podľa § 2 ods. 9 Trestného poriadku, v zmysle ktorej právo na obhajobu spočíva aj v celom rade práv slúžiacich na dosiahnutie objektívneho a spravodlivého výsledku trestného konania, medzi ktoré patria aj práva týkajúce sa priameho vyjadrenia k dôkazom, k návrhom, ku všetkým skutočnostiam kladeným obvinenému za vinu, tiež povinnosť OČTK objasňovať aj okolnosti svedčiace proti obvinenému a okolnosti svedčiace v jeho prospech, v oboch smeroch vykonávať dôkazy umožňujúce súdu spravodlivo rozhodnúť. Navrhol, aby dovolací súd

1) podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozhodnutím Okresného súdu Piešťany z 9. augusta 2016, sp. zn. 16T/57/2016 a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/82/2016 z 13. októbra 2016, bol porušený zákon v § 163 Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo boli porušené § 2 ods. 1, ods. 2, ods. 9, ods. 10, ods. 11 a § 34 ods. 1 Trestného poriadku, v neprospech obvineného,

2) podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozhodnutie Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 16T/57/2016 z 9. augusta 2016 a rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/82/2016 z 13. októbra 2016,

3) podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Piešťany prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Piešťany (ďalej len „okresná prokurátorka“), sa k dovolaniu vyjadrila tak, že podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ak obvinený v rámci práva na obhajobu navrhuje dôkazy, potom povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu je zaoberať sa každým takýmto návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím o návrhu rozhodnúť, a to vyhovieť alebo ho odmietnuť podľa § 208 Trestného poriadku, prípadne rozhodnúť, že ďalšie dôkazy sa vykonávať nebudú. Prokurátorka ďalej poukázala na § 148 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku s tým, že zákonom č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2016 vypustila obligatórna povinnosť pribrať dvoch znalcov aj na vyšetrenie duševného stavu. Pozorovanie obvineného, ako súčasť znaleckého dokazovania, je v zákone koncipované fakultatívne, vychádzajúce z konkrétnej potreby znalca, OČTK nie sú na posúdenie nutnosti vykonania pozorovania odborne spôsobilé, pričom postupujú podľa Trestného poriadku platného a účinného v čase realizácie úkonu, ak zo zákona nevyplýva inak. Znalecké dokazovanie, vo vzťahu ku skúmaniu duševného stavu obvineného, považovala za vykonané v súlade so zákonom. MUDr. Gregorová, znalkyňa z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, bola do konania pribratá v súlade s § 142 ods. 1 Trestného poriadku, pričom pribratiu znalkyne predchádzal v zmysle § 148 ods. 2 Trestného poriadku príkaz na vyšetrenie duševného stavu obvineného, vydaný sudkyňou pre prípravné konanie Okresného súdu Piešťany pod sp. zn. Tp/264/2016 z 13. apríla 2016. Sťažnosť proti uzneseniu prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol uznesením, sp. zn. 4KPt 9/16/2200-19 z 25. mája 2016, v rámci ktorého dôvodil, že podľa § 148 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2016 duševný stav obvinených vyšetruje iba jeden znalec z odboru psychiatrie. Okresná prokurátorka navrhla na hlavnom pojednávaní prečítať znalecký posudok MUDr. Gregorovej č. 36/2016 k duševnému stavu dovolateľa, obvinený návrh prokurátorky nenamietal a po porade s obhajcom sa k dôkazu nevyjadril, predmetný dôkaz tak bol vykonaný zákonným spôsobom. Konzultanta k podaniu znaleckého posudku, môže počas vyšetrenia pribrať len znalec, prípadne navrhnúť pozorovanie v znaleckom ústave v prípade nedostatočnosti ambulantného vyšetrenia, obvinený pritom predmetné pochybenie nenamietal. Skutočnosť, že

poškodená bola družkou dovolateľa je vyjadrená v skutkovej vete, ide teda o okolnosť, vo svojej podstate hodnotiacou vykonané dôkazy a poukazujúcou na nesprávne skutkové zistenia súdov oboch stupňov. Právnu kvalifikáciu považovala za zákonnú, Občiansky zákonník pojem druh a družka nepozná, v určitých prípadoch spája niektoré právne následky aj s faktickým spolužitím viacerých osôb v spoločnej domácnosti. Právny poriadok nevyžaduje registráciu vzťahu s poškodenou, z opisu vzájomného spolužitia mala za evidentné, že poškodená bola družkou dovolateľa, a teda chránenou osobou. Obvinený žil s poškodenou niekoľko rokov v spoločnej domácnosti a to aj intímne, ku konfliktom ohľadom financií a alkoholu dochádzalo práve v rámci spolužitia medzi druhmi, hoci poškodenú opakovane vyhodil, následne jej vždy umožnil návrat. Vzťah a spolužitie potvrdili aj svedkyne F. V., dcéra poškodenej a suseda P. B. Z dovolania nevyplýva porušenie práva obvineného na obhajobu, predovšetkým v zmysle zastúpenia obhajcom. Rozhodnutie súdu bolo založené na dôkazoch vykonaných riadne a zákonným spôsobom. Záverom vyjadrenia okresná prokurátorka vyslovila názor, že napadnuté uznesenie považuje za zákonné a dovolanie navrhla na verejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku), pred vydaním rozhodnutia skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h)], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku a nie je dôvod na postup podľa § 382 písm. a), písm. b), písm. d), písm. e), ani písm. f) Trestného poriadku.

Najvyšší súd v prvom rade opakuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejavu stability právnych vzťahov a právnej istoty v právnom štáte. Z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok a ktoré je preto potrebné odstrániť.

Podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Vo vzťahu k vyššie spomínanej viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, treba ešte poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom, podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní, v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd vyhovie dovolaniu postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí

súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a zásada práva na obhajobu je upravená aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, aby páchatel bol odsúdený len za to čo spáchal. Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé konanie, a preto jeho porušenie je aj dôvodom na podanie dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Zákon pre uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé porušenie práva na obhajobu).

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyžaduje, aby bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Nie je ním len všeobecné právo obvineného zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní a súdom (§ 34 Trestného poriadku), ale aj právo na navrhovanie dôkazov priamo obvineným alebo prostredníctvom obhajcu (§ 34 ods. 1, § 44 ods. 2 Trestného poriadku). Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva aj v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku), alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 ods. 1 Trestného poriadku). Späťvzatie návrhu na doplnenie dokazovania je možné písomným podaním alebo zápisnične na hlavnom pojednávaní. Možno tak učiniť individuálne vo vzťahu k jednotlivému pôvodne navrhovanému dôkazu alebo všeobecne k doplneniu dokazovania ako celku. Z časového hľadiska je hraničnou fázou vyhlásenie predsedu senátu podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku, že dokazovanie je skončené. Vyhlásenie procesnej strany o tom, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania v záverečnej fáze súdneho konania, je konečným prejavom strany o disponovaní s právom na navrhovanie doplnenia dokazovania a v prípade predtým uplatnených návrhov na doplnenie dokazovania jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania procesná strana netrvá a teda, že ich berie späť. Rešpektovanie takto prejavenej vôle strany súdom, nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (R 116/2014).

Obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietal, že počas konania poukazoval na nepriaznivý zdravotný stav spôsobený mozgovou príhodou s následkom ochrnutia ľavej polovice tela, mal výpadky pamäti, vedomia, koncentrácie, rozmyšľania, súd však nenariadil riadne vyšetrenie zdravotného a duševného stavu podľa § 148 ods. 1 Trestného poriadku. Duševný stav vždy vyšetrujú dvaja znalci v odbore psychiatria, dovolateľa vyšetрил len jeden znalec, a to ambulantne, formou posedenia. Vzhľadom

na zdravotný stav obvineného, išlo o skutočne obzvlášť zložitý stav, malo byť vykonané podrobné pozorovanie v nemocnici pre obvinených a odsúdených, preskúmaná mala byť kompletná zdravotná dokumentácia, RTG, CT, pričom vyšetreniami by bol zistený nález nádoru na mozgu, ktorý mohol zásadným spôsobom ovplyvňovať jeho stav, príčetnosť a konanie. Navrhol preto vyžiadať do spisu zdravotnú kartu, nachádzajúcu sa v mieste výkonu trestu. V prípade pochybnosti o príčetnosti páchateľa je podľa dovolateľa potrebné pribrať vždy dvoch znalcov z odboru psychiatrie.

V súvislosti s nevykonaním dostatočného dokazovania, najvyšší súd poukazuje na to, že obvinený a obhajca JUDr. Bolješik, pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu podľa § 208 Trestného poriadku dňa 15. júna 2016 vyhlásili, že nemajú návrhy na doplnenie vyšetrovania a nežiadali zopakovať výsluchy. Na výzvu predsedu senátu okresného súdu podľa § 240 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku, obvinený navrhol vypočúť obvineného a znalca Mgr. MUDr. Tibora Bokora (č. l. 354). Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom 9. augusta 2016 prvostupňový súd zistil, že súd sa po výsluchu svedkov a znalcov (vrátane MUDr. Bokora) umožnil stranám k vykonanému dokazovaniu vyjadriť (§ 272). Predseda senátu na hlavnom pojednávaní oboznámil znalecké posudky znalkyne z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria MUDr. Moniky Gregorovej z č. l. 97 - 115 a z č. l. 166 - 188. Dovolateľ po porade s obhajcom v súvislosti s oboznámenými znaleckými posudkami vyslovil, že sa k týmto vyjadrovať nebude. Následne predseda senátu na hlavnom pojednávaní podľa § 269 Trestného poriadku prečítal listinné dôkazy zo spisu, pričom strany nevzniesli výhrady k rozsahu a spôsobu oboznámenia listinných dôkazov, na výzvu predsedu senátu dovolateľ skonštatoval, že sa k listinným dôkazom vyjadrovať nebude. Po oboznámení listinných dôkazov súvisiacich s výrokom o náhrade škody, predseda senátu dopytoval strany ohľadne návrhov na doplnenie dokazovania (§ 272 ods. 2 Trestného poriadku). Obvinený, ako aj obhajca zhodne uviedli, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Najvyšší súd je preto toho názoru, že právo dovolateľa na obhajobu nebolo v základnom konaní porušené. V súvislosti s námietkami, podľa ktorých súdy pochybili, keď nevykonali ďalšie dôkazy na účely posúdenia zdravotného stavu obvineného, dovolací súd zdôrazňuje, že v základnom konaní boli vykonané všetky dovolateľom uplatnené návrhy na doplnenie dokazovania, pričom obvinený ani prostredníctvom obhajcu nenavrhol vykonať ďalšie dôkazy na účely podrobnejšieho preskúmania duševného alebo psychického stavu obvineného. Doplnenie dokazovania, pribratím konzultanta v zmysle § 151 Trestného poriadku alebo vykonaním ďalších vyšetrení na účely podrobnejšieho zistenia duševného a zdravotného stavu, ani v konaní pred odvolacím súdom nebolo navrhnuté. V nadväznosti na dovoláciu argumentáciu, podľa ktorej OČTK a súdy pochybili, keďže sami iniciatívne nevyžiadali odborné vyjadrenia z odboru neurológie a ďalších odvetví medicíny, nezabezpečili doloženie celej zdravotnej dokumentácie, ako ani podrobnejšie vyšetrenia duševného stavu, je potrebné zdôrazniť, že za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. pri uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku (R 14/2015).

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie ja založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona v tejto súvislosti, najvyšší súd už stabilne v rámci rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu možno úspešne uplatňovať aj nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov, ale len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť iba vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Logicky z toho vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť iba vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší p. Holandsku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/05 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Podľa § 141 ods. 1 Trestného poriadku, ak sú na objasnenie skutočnosti dôležité pre trestné konanie potrebné odborné znalosti, vyžiada orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu odborné vyšetrenie mimo znaleckú činnosť vykonávanú podľa osobitného zákona. V jednoduchých prípadoch sa možno uspokojiť s písomným potvrdením, o ktorého správnosti nie sú pochybnosti.

Podľa § 141 ods. 3 Trestného poriadku orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyžiada odborné vyjadrenie alebo písomné potvrdenie predovšetkým od organizácie špecializovanej na činnosť, ktorá je obsahom odborného vyjadrenia alebo písomného potvrdenia. Táto organizácia v odbornom vyjadrení alebo písomnom potvrdení uvedie meno osoby, ktorú možno vypočuť ako svedka k obsahu odborného vyjadrenia alebo písomného potvrdenia.

Podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku ak pre zložitosť objasňovanej skutočnosti nie je postup podľa § 141 postačujúci, príberie orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu znalca na podanie znaleckého posudku. Ak ide o objasnenie skutočnosti obzvlášť zložitej, príberú sa dvaja znalci. Dvoch znalcov treba pribrať vždy, ak ide o pitvu mŕtvol.

Podľa § 148 ods. 1 Trestného poriadku duševný stav obvineného vyšetruje znalec z odboru psychiatrie.

Podľa § 148 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku je na vyšetrenie duševného stavu obvineného potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní príkaz sudcu pre prípravné konanie, a v prípade, ak na vyšetrenie duševného stavu nepostačí ambulantné vyšetrenie, tak má byť nariadené pozorovanie v Nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd v prvom rade upozorňuje, že zákonom č. 78/2015 Z. z. došlo k novele § 148 ods. 1 Trestného poriadku v tom smere, že od 1. januára 2016 na vyšetrenie duševného stavu postačuje jeden znalec z odboru psychiatrie (pozn. podľa dôvodovej správy doterajšie vyšetrovanie duševného stavu dvoma psychiatrami bolo ne hospodárne a na rozdiel od pitvy mŕtvol ako neopakovateľného a deštruktívneho úkonu, v prípade pochybností o záveroch psychiatra možno vyšetrenie zopakovať). Ak teda obvinený namieta nezákonnosť znaleckého posudku s poukazom na tú okolnosť, že pri jeho vyšetrení mal byť prítomný len jeden znalec - psychiater, najvyšší súd upozorňuje, že táto námietka sa v kontexte novej právnej úpravy javí ako bezpredmetná.

Dovolací súd zistil, že Okresný súd Piešťany 13. apríla 2016, vydal príkaz na vyšetrenie duševného stavu obvineného, sp. zn. Tp 264/2016, podľa § 148 ods. 2 Trestného poriadku. Na podklade toho vyšetrovateľ OR PZ Piešťany vydal 18. apríla 2016 uznesenie podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku, ktorým pribral do konania znalkyňu z odboru psychiatria, MUDr. Moniku Gregorovú, na účely zistenia psychiatrického stavu obvineného a jeho príčinnosti v čase skutku, a to v súlade s platnou a účinnou úpravou § 148 ods. 1 Trestného poriadku. Najvyšší súd poukazuje na to, že už prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trnave, v uznesení z 25. mája 2016, sp. zn. 4Kpt 9/16/2200, ktorým rozhodovala o sťažnosti obvineného proti uzneseniu podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku o pribratí znalca na

podanie znaleckého posudku, v súvislosti s námietkou obvineného vyslovila, že podľa § 148 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2016, duševný stav obvineného vyšetruje iba jeden znalec z odboru psychiatrie. Vzhľadom na zistené okolnosti prípadu a citované ustanovenie Trestného poriadku vyšetrovateľ, 18. apríla 2016 do konania pribral za účelom vyšetrenia duševného stavu obvineného jednu znalkyňu z odboru psychiatria.

Výšetrenie duševného stavu obvineného tak bolo vykonané zákonným spôsobom. V súvislosti s námietkou obvineného, v zmysle ktorej mal k odborne náročnej veci k výkonu znaleckého posudku prizvať podľa § 151 ods. 1 Trestného poriadku a odborne využiť pomoc odborného konzultanta, najvyšší súd opätovne poukazuje na to, že obvinený touto námietkou spochybňuje rozsah alebo obsah vykonaného dokazovania v tom zmysle, že súd, či OČTK nevyužili pomoc odborného konzultanta. Dovolaciemu súdu však neprináleží spochybňovať postup OČTK, súdu alebo znalkyne, pri ktorom neprizvali k vykonaniu znaleckého posudku odborného konzultanta alebo nenariadili, aby obvinený bol pozorovaný v zdravotníckom ústave alebo, ak bol vo väzbe, v nemocnici pre obvinených a odsúdených.

Podľa § 371 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Obvinený v dovolaní taktiež považoval uložený trest za nespravodlivý a neprimerane prísny. V súvislosti s touto dovolacou námietkou, najvyšší súd poukazuje na konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej „Pokiaľ obvinený namieta uloženie neprimerane prísneho trestu, táto námietka nenaplnia žiaden dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku“. Zákon vo vzťahu k výroku o treste upravuje v ustanovení § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dva dovolacie dôvody (pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku chybného výroku o vine). Podľa uvedeného ustanovenia možno dovolanie podať, ak bol uložený mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa. V posudzovanej veci, pokiaľ ide o uložený trest odňatia slobody, ide o taký druh trestu, ktorého uloženie zákon za prejednávany trestný čin pripúšťa a rovnako tak výmera tohoto trestu je v rámci zákonnej trestnej sadzby (n. r. najvyššieho súdu 2 Tdo 29/2012). Dovolateľ bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu zabitia podľa § 147 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za ktorý zákon č. 300/2005 Z. z. umožňuje uložiť trest odňatia slobody vo výmere deväť až dvanásť rokov. Prvostupňový súd konštatoval neprítomnosť poľahčujúcich a priťažujúcich okolností podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona, trest tak ukladal v rámci zákonnej sadzby, a to pri dolnej hranici trestu odňatia slobody.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je zložené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku nemožno skúmať a meniť.

V zmysle judikatúry súdu, prvá veta článku 2 ods. 1 ukladá štátu nielen zdržať sa úmyselného a nezákonného pozbavenia života, ale tiež uskutočniť primerané kroky za účelom ochrany života osôb podliehajúcich jeho právomoci (L. C. B. v Spojené kráľovstvo z 9. júna 1998, ods. 36). Tento záväzok podľa súdu zahŕňa primárnu povinnosť štátu zabezpečiť právo na život tým, že zavedie účinné trestnoprávne ustanovenia odstrašujúce od páchania trestných činov proti jednotlivcovi a systém orgánov činných v trestnom konaní za účelom prevencie, potlačania a trestania porušení týchto ustanovení.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietkať, že skutok, tak ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (R 47/2014).

V prípade tohto dovolacieho dôvodu je dovolanie určené na nápravu právnych chýb v rozhodnutiach súdu vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo v iných skutočnostiach podľa noriem hmotného práva. Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa. Dovolací súd v prípade tohto dovolacieho dôvodu nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie súdu. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať.

Je potrebné tiež zdôrazniť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchateľa k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (R 3/2011).

Ani dovolateľom tvrdený extrémny nesúlad právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Pochybenia skutkovej povahy v podstatných okolnostiach sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku (R 14/2015).

I. Ustanovenie § 18 Trestného zákona a ustanovenie § 139 ods. 2 Trestného zákona upravujú spôsob riešenia dvoch odlišných právnych otázok, a to jednak otázku zavinenia vo vzťahu k okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a jednak ďalšiu podmienku použitia osobitného kvalifikačného pojmu chránenej osoby, spočívajúcu v súvislosti spáchania činu s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Taká súvislosť musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchateľa aj subjektívne.

Taká subjektívna súvislosť, primeraná postaveniu alebo stavu chránenej osoby, sa vyžaduje aj pri kvalifikačnom použití ostatných ustanovení uvedených v § 139 ods. 1 pod písmenami a) až d) a f) až i) Trestného zákona (R 117/2014).

Podľa § 127 ods. 4 Trestného zákona sa blízkou osobou na účely Trestného zákona rozumie príbuzný v priamom pokolení, osvojiteľ, osvojenec, súrodenec a manžel; iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere sa pokladajú za navzájom blízke osoby len vtedy, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá právom pocíťovala ako ujmu vlastnú.

Obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietal, že nenaplnil kvalifikovanú skutkovú podstatu činu podľa § 147 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, a teda čin nespáchal na blízkej osobe podľa § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, nakoľko poškodená M. Nikodémová nebola jeho družkou. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že skutočnosť, že obvinená bola družkou dovolateľa vyplýva zo skutkovej vety prvostupňového rozsudku. V zmysle tejto dovolateľ „...po predchádzajúcej slovnej hádke niekoľko desiatok krát udrel veľmi značnou intenzitou za pomoci plastovej trubice od vysávača o dĺžke 53 centimetrov, ktorú držal v ruke, svoju družku poškodenú M. Z.“. V zmysle citovanej judikatúry ani extrémny nesúlad právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nespĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Zo spisu však vyplýva, že sudy v základnom konaní vykonali dokazovanie, na účely preukázania prítomnosti tohto kvalifikačného znaku.

Taktiež L. X. v rámci tohto dovolacieho dôvodu súdom vytkol, že jeho úmyslom nebolo spôsobiť poškodenú ťažkú ujmu na zdraví (§ 123 ods. 3 Trestného zákona), ale len ublížiť jej na zdraví, ktorá skutočnosť by eventuálne zakladala priaznivejšiu kvalifikáciu činu, a to podľa § 148 ods. 1 Trestného

zákona. Z ustáleného skutkového stavu má však aj dovolací súd za nepochybné, že brutalita a spôsob, akým obvinený viedol útok proti telu poškodenej M. Z., a to tak, že nebohú uderel veľmi značnou intenzitou za pomoci plastovej trubice od vysávača, do driekovej, bedrovej, ako aj sedacej oblasti, pričom v úderoch do ľavej i pravej dolnej končatiny opakovane pokračoval aj po jej páde, počas útoku zasiahol aj ľavú stranu tváre a ľavú časť oka, vylučuje kvalifikáciu skutku, v zmysle ktorej bolo úmyslom obvineného spôsobiť alebo jej len ublíženie na zdraví (§ 123 ods. 2 Trestného zákona). Taktiež je potrebné zohľadniť spôsobené následky, a to mnohopočetné tupé poranenia viacerých oblastí tela, rozsiahle pomliaždenie a zakrvácanie tukového tkaniva, vedúce k rozvoju masívnej tukovej embólie pľúc III. stupňa, ktorej vznik bol príčinou smrti, ktoré následky vylučujú posúdenie úmyslu kriminálneho konania dovolateľa v zmysle § 148 ods. 1 Trestného zákona, a teda že chcel poškodenej spôsobiť „len“ ublíženie na zdraví. Z ustáleného skutku, povahy použitej zbrane, intenzity útoku, má najvyšší súd za nepochybné, že dovolateľ pri vedení útoku na zosnulú M. Z. vedel, že svojím konaním môže poškodenej spôsobiť ťažší následok, v podobe ťažkej ujmy na zdraví a bol s tým následkom uzročený (§ 15 Trestného zákona), z ktorého dôvodu spáchaný skutok zodpovedá ustálenej právnej kvalifikácii. Na podklade vyššie uvedeného je nesporné, že nie sú naplnené dôvody dovolania v zmysle § 371 Trestného poriadku, a preto najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Dušana Peška na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

